

НАШ ЈЕЗИК

Књига XLVII

Св. 1–2 (2016)

САДРЖАЈ

Чланци

Правопис

- Која напомена о Белићевом правопису, и о Белићу лично (Поводом чланка Милована Витезовића, *Срби никада нису говорили сујски, нејо судски*, Политика, понедељак 25. јануар 2016, стр. 13) (РАДОЈЕ Д. СИМИЋ) 1–9

Грамматика

- Могућност трансформације именичких синтагми с генитивом материје у синтагме с конгруентним придевским атрибутом (АЛЕКСАНДРА М. МАРКОВИЋ) 11–24
- Форицност присвојних заменица у антецеденту адјективне релативне клаузе (ТАЊА З. РУСИМОВИЋ) 25–43

Лексикографија

- Концепција и структура општих једнојезичних школских речника српског као матерњег језика (ЂОРЂЕ Р. ОТАШЕВИЋ) 45–57
- Новаковићева *Посланица* о његовању језика српског – њен карактер и значај за развој српске лексикографске мисли (НЕЂО Г. ЈОШИЋ) 59–71

Стилистика и прагматика

- Претпоставка комуникативне компетенције у (писаном) омеђеном дискурсу (СЛАВКО Ж. СТАНОЈЧИЋ) 73–84
- О појму политичког дискурса и жанровима у њему (СВЕТЛАНА М. СЛИЈЕПЧЕВИЋ) 85–97

Сећања

- Митар Пешикан, О српском правопису и језичкој култури (МИЛИЦА РА-
ДОВИЋ-ТЕШИЋ)99–111

Прикази

- Слободан Павловић, *Узроци и механизми синтаксичких промена у српском
језику* (ТАМАРА Н. ЛУТОВАЦ)113–117
- Сања Ж. Ђуровић, *Укришћање глаголских врста у конјугацији глагола у савре-
меном српском језику* (АНЕТА А. СПАСОЈЕВИЋ)118–122

In memoriam

- Богдан Терзић (СРЕТО З. ТАНАСИЋ)123–125

УДК 81'276.6:32
811.163.41'42

СВЕТЛАНА М. СЛИЈЕПЧЕВИЋ
(Институт за српски језик САНУ,
Београд)*

Оригинални научни рад
Примљен 11. априла 2016. г.
Прихваћен 24. маја 2016. г.

О ПОЈМУ ПОЛИТИЧКОГ ДИСКУРСА И ЖАНРОВИМА У ЊЕМУ**

У овом раду бавимо се критеријумима за одређење политичког дискурса, као и различитим жанровима који у оквиру њега функционишу. Ослањајући се на теорију прототипа, разрађену у когнитивно-лингвистичким истраживањима, а узимајући у обзир критеријуме које уводи критичка и политичка анализа дискурса, предлажемо параметре за успостављање граница централних и периферних жанрова у оквиру политичког дискурса, а испитујемо и Ван Дајков модел за утврђивање њихове позиције у политичком дискурсу, како бисмо утврдили хијерархију међу датим критеријумима, а затим их позиционирали у односу на друге дискурсе.

Кључне речи: политички дискурс, критичка анализа дискурса, теорија прототипа.

1. Увод

1.1. Циљ овог рада јесте утврдити критеријуме за одређење политичког дискурса, као и критеријуме за одређење жанрова који се јављају у оквиру политичког дискурса. Узимамо у обзир релевантне

* svetlana.slijepcevic@isj.sanu.ac.rs

** Овај рад је настао у оквиру пројекта *Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ* (бр. 178009), који у целини финансира Министарство науке, просвете и технолошког развоја Републике Србије.

поставке и методологије које су се развиле у оквиру критичке анализе дискурса и политичке анализе дискурса, с једне стране, као и поставке теорије прототипа, разрађене у когнитивнолингвистичким истраживањима, с друге, како бисмо укрштањем достигнућа добили што прецизније методе и параметре за одређење и политичког дискурса и жанрова међу њима.

1.2. Новија лингвистичка истраживања политичког дискурса елаборирана су у оквиру критичке анализе, те политичка анализа дискурса представља њен продужетак специјализован за домен политике, при чему се издвајају достигнућа која у овој области доносе студије Ван Дајка (Ван Дајк 1997, 1998), Вилсона (Вилсон 2001), Ферклафа (Ферклаф 1989, 2003, 2012; Ферклаф–Водак 1997) и Чилтона (Чилтон–Шефнер 2003, 2011; Чилтон 2004; Чилтон–Водак 2005).¹

1.3. Желећи да успостави однос између политичке анализе дискурса и критичке анализе дискурса, Ван Дајк сугерише да се политичка анализа дискурса налази у оквиру критичке анализе дискурса, што, судећи према његовом истраживању, значи да ове две области деле методологију и најважније циљеве, који се углавном тичу различитих механизма демаскирања дискурских стратегија. За Ван Дајка три кључна појма за политичку анализу дискурса јесу: *моћ*, *злоупотреба моћи* и *доминација* (Ван Дајк 1997: 11). С друге стране, Џон Вилсон критикује свако радикално схватање, износећи као пример Сапирово тврђење да се сваки дискурс може сматрати политичким, јер се сваки дискурс и тиче појмова моћи, сукоба, доминације и

¹ Истраживања на која се фокусирамо погодна су не само због доприноса који се даје у демаскирању манипулативних и персуазивних техника већ и за упоредна истраживања. Појављују се зборници политолингвистичких истраживања која се ослањају на новије теорије развијене на англосаксонском тлу под окриљем анализе дискурса, какав је зборник *Политическая лингвистика*, чији је уредник Чудинов, водећи славистички политолингвиста. У овом зборнику из 2011. године већина радова има компаративни карактер, такав је, примера ради, рад Вдовиченка о реду у политичком дискурсу у САД и Русији, Окуневе о персуазивним техникама у руској, британској и америчкој штампи итд.

Не смеју се занемарити ни радови и резултати изнети под окриљем неколико германистичких струја, међу којима се издвајају хајделбершко-манхајмска, диселдорфска и олденбуршка (о концептима ових школа више у Вујчић 2013). Међутим, поставке германистичких студија углавном укључују интертекстуалност и/или дијахроне принципе, који нису релевантни за предмет нашег истраживања, те их стога овде само узгред наводимо.

контроле (Вилсон 2001: 398). Такође, Вилсон указује и на двосмислену природу политичког дискурса: једна могућност подразумева да дискурс сам по себи може бити политички (претпостављамо да у виду има, пре свега, идеолошку обојеност), а друга подразумева политички дискурс као један тип дискурса независно од политичког садржаја и контекста (Вилсон 2001: 199), при чему се он истражује као сваки други текст. Како би се пренебрегли проблеми у приступима, Вилсон нуди следеће решење: ограничити предмет проучавања на формални и неформални политички контекст, а за представнике политичког дискурса узети у обзир политичаре, политичке институције, владу, политичке медије и политичке поборнике који делују у политичким окружењима како би испунили политичке циљеве (Вилсон 2001: 398).

1.4. Британски лингвиста Пол Чилтон често је истицао важност два неодвојива процеса у политичком дискурсу: вешто замаскиран механизам делегитимизације, односно негативно представљање другог, дискредитовање његових особина, а с друге стране, истовремено и механизам легитимизације, самопромоције, националне глорификације, позивање на свој суд као на једини ауторитативни и разумни (Чилтон 2004: 45–46). У коауторским радовима, Пол Чилтон и Кристина Шафнер издвајају нешто већи број дистинктивних обележја политичког дискурса у односу на друге дискурсе. Та обележја се огледају у употреби следећих стратегија: принуда (сила) и отпор, легитимизација и делегитимизација, као и тачно и нетачно презентовање (Чилтон–Шефнер 2011: 311–312). Биполарне опозиције често се наводе као позадински мотиватори дискурских стратегија, али су увек скопчане са политичком активношћу пре него са лингвистичким потенцијалом.

2. Политика и политички дискурс

2.1. Како би прецизније локализовао политички дискурс у односу на друге дискурсе, Ван Дајк полазиште налази у дефинисању делокруга *политичке*, наводећи чак тринаест домена (Ван Дајк 1997: 16–18):

1. *друштвени домен*, који подразумева образовање, здравље, законе и сл.;

2. *политички систем*, пре свега прецизно одређење система у којима друштво функционише: комунизам, диктатура, демократија и сл.;

3. *политичке вредности*, под којима се мисли на вредности какве су: солидарност, једнакост, толеранција и сл.;

4. *полицитичку идеологију*,² која може бити одвојена од система (комунизам, демократија...);
5. *полицитичке институције*, у оквиру којих издваја државу, владу, скупштину, државне агенције;
6. *полицитичке организације*, које подразумевају различите политичке партије, клубове, невладине организације итд.;
7. *полицитичке групе*, чиме, судећи према примерима, циља на друштвене групе окупљене по различитим друштвеним и ситуационим критеријумима (демонстранти, дисиденти, коалиције...);
8. *полицитичке акције*, међу којима су и индиректно везани за политичке активности као што су лобисти, штрајкачи итд.;
9. *полицитичке односе*, под којим се мисли на однос државе према грађанима, као и однос политичких група једних према другима;
10. *полицитички процес*, какав би била нпр. транзиција;
11. *полицитичке активности*, као што су кампање, револуције, демонстрације, гласање и сл.;
12. *полицитички дискурс*, у оквиру ког издваја различите жанрове: пропагандни жанр, жанр скупштинске дебате, институционализоване и владине текстове који се тичу регулатива, закона, прописа, политичка оглашавања, жанр политичких говора, интервјуа у новинама, политички ток-шоу, гласачки листићи итд.;
13. *полицитичка сюзнаја*, под којом Ван Дајк подразумева заједничку свест о друштву као последици специфичних политичких догађаја.

2.2. Посматрајући однос политичког дискурса, који је интегрални део домена политике, према другим дискурсима, Ван Дајк примећује да се одлике политичког дискурса не могу ослањати искључиво на карактеристике дискурса као таквог, тј. с лингвистичког становишта, већ захтевају ширу слику која укључује учеснике, организације, институције итд. (Ван Дајк 1997: 19). За Ван Дајка је упитно да ли у политички дискурс спадају и разговори који нису институционализовани, па примећује да поред званичних и институционали-

² Вилсон сматра да се исти појмови могу другачије третирати у зависности од политичке идеологије: „Конзервативни или десничарски погледи на појмове као *друштвена користи* и *обрамбени пројекти* могу се увелике разликовати од тумачења доступних унутар социјалистичког или љевичарског дискурса. Главно начело је начело преоблике. Сличне ријечи и фразе могу се друкчије протумачити у различитим идеолошким оквирима“ (Вилсон 2001: 210).

зованих текстова постоје и незванични, при чему се под незваничним посматрају они који се одвијају ван институције, а репрезентују их политичари, али и они који немају политичке улоге (Ван Дајк 1997: 22). Ван Дајк сугерише, много пре Вилсона, да нису само политичари учесници у политици. Будући да политички дискурс подразумева и интеракцију, он истиче да је неопходно узети у обзир и реципијенте, јер и гласачи учествују у политичком изборном процесу. Када то имамо у виду, репрезенти политичког дискурса постају и многи други, те је немогуће у дефинисању граница политичког дискурса као критеријум узети само учеснике у њему, јер наилазимо на поприлично разуђену друштвену групу.³

2.3. Ван Дајк као додатни критеријум уводи контекстуалну условљеност, пре свега друштвену, зато што сматра да се политички дискурс тиче конкретних низова радњи и активности с јасним политичким циљем или функцијом (Ван Дајк 1997: 15). С оваквим ставом, дискурсу приступају и Ферклаф⁴ и Водак, за које је дискурс увек друштвено конститутиван колико и друштвено условљен (Ферклаф–Водак 1997: 258), а у потоњим истраживањима делимично се овим схватањем придружује и Вилсон.

2.4. Вилсон проблематизује и критеријум учесника у политичком животу и критеријум политичких активности, па политички дискурс узима много шире: „У исто вријеме формално ограничење на било коју дефиницију која говори да се треба радити само о политичарима и најужим политичким догађајима искључује свакодневни политички дискурс који је дио људских живота“ (Вилсон 2001: 212). Свакодневни политички дискурс на који упућује Вилсон заправо је условљен формалним, институционализованим.

³ Учеснике у политичкој комуникацији Вилсон не третира као потенцијалне незнанице већ друштвене актере способне за избор без обзира на то колико су услови ограничени (Вилсон 2001: 207). Интересантно је да овај аутор репрезентима политичког дискурса који имају политичке улоге само додаје представнике медија, а у русистици су новинари и политички аналитичари главни репрезенти (већина аутора радова из зборника *Политическая лингвистика* сматра да је репрезентативан пример политичког дискурса, заправо, новински чланак с политичком темом, исп. Чудинов 2011).

⁴ Ферклаф, између осталог, сугерише и следеће: „Текстови нису само резултат језичких структура и дискурских поредака, они су такође ефекат других друштвених структура, друштвених пракси у свим облицима, тако да је веома тешко раздвојити све факторе који творе неки текст“ (Ферклаф 2003: 25).

3. Појам политичког дискурса

3.1. Сматрамо да се појам политичког дискурса може разумети радијално и градуелно, преко дихотомије центар-периферија, карактеристичне за теорију прототипа⁵ и шире разрађену у оквиру когнитивнолингвистичке школе. Према овој теорији, прототипични примерак одређене категорије је најрепрезентативнији и дели највећи број карактеристика са другим члановима категорије, те се у том смислу сматра центром категорије, док су периферни мање типични чланови категорије.

3.2. Централни политички дискурс био би институционализован, дискурс који се снажно везује за политичке активности самих политичара, подразумева репрезенте с различитим политичким улогама у државним и партијским телима (влада, партија, политичка организација), дакле, обухвата жанрове као што су жанр скупштинске дебате, жанр политичког програма, рекламно-пропагандни жанр; док периферни дискурс чине новински извештаји, анализе, оцене, изјаве прилагођене језику медија тематски ограничене на политику и политичке актере, чији су репрезенти новинари и политички аналитичари (примарни периферни дискурс). Сам крај периферије политичког дискурса сачињавао би свакодневни говор обичних људи, који се тиче политичких питања или је мотивисан политичким темама (секундарни периферни дискурс).

3.3. Схематски се може представити на следећи начин (схема 1):

⁵ Еленор Рош сматра се зачетником теорије прототипа, у којој је однос између елемената категорије представљен градацијски јер се подразумева да одређени чланови категорије у већој мери у односу на остале одсликавају суштину категорије. Рошова, дакле, категоријану припадност одређује према репрезентативности, а не према нужним и довољним условима, како је то развијено у Аристотеловој логици (Рош 1978; Крофт–Круз 2004). У нашој литератури на ову теорију ослањају се у последње две деценије радови Бориса Хлебеца, Људмиле Поповић, Душке Кликовац, Катарине Расулић и др. (Кликовац 2004; Расулић 2004; Хлебец 2006; Поповић 2009).

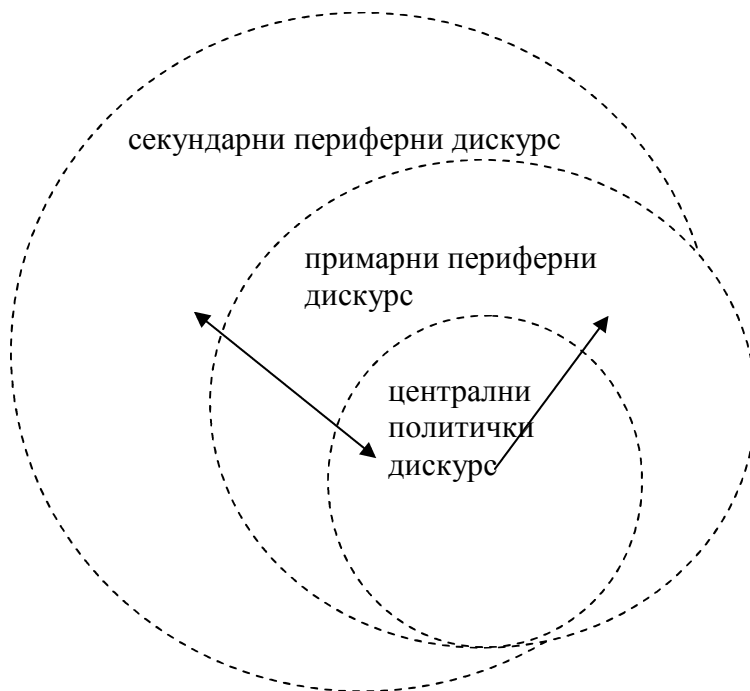

Схема 1. Приказ политичког дискурса

3.4. Оваква поставка одсликава интерференцију између различитих типова дискурса (централног и периферних) у односу на општији политички дискурс као њима надређен, као и упливе других дискурса у сам политички дискурс, али и отвореност жанрова према другим жанровима. Примарни периферни дискурс тематски је усмерен на централни, институционализован је, но институције нису политичке партије ни организације као код централног политичког дискурса, већ различите врсте медија, али изражајним средствима приближава се, с једне стране, секундарном, јер се обраћа репрезентима секундарног дискурса, а с друге стране, медијском, новинарском дискурсу, јер се преко медијских канала остварује, те се структурно и језички често приближава жанровима типичним за медијски дискурс. Дакле, примарни периферни поставља се као медијатор између централног политичког дискурса и секундарног периферног, што по својој функцији и јесте (основна функција медија јесте информативна). Секундарни периферни дискурс је неформалан и неинституционализован, а репрезенти су гласачи, али и политички актери и грађани који се баве политичким темама у неформалним ситуационим оквири-ма.

4. Жанрови и одређење жанрова

4.1. Разноврсност жанрова у политичком дискурсу убедљиво показује Ван Дајк, што је очигледно на основу његових покушаја да јасно и прецизно дефинише предмет политичког дискурса (Ван Дајк 1997: 23). Ван Дајк указује на то да се саопштења која издаје странка, примера ради, разликују у односу на политички говор, чак и ако имају исти тематски оквир, макар и по томе што пролазе извесне корекције, добијају текстуални облик, те тиме садрже мање елемената разговорног стила и спонтаног говора (који су могућа доминантна црта, на пример, у интеракцији у скупштини приликом дебате или у телевизијским емисијама политичке садржине). Ван Дајк сугерише и разлику између сниманих и штампаних политичких говора издвајајући процес ауторизације интервјуа пре објаве у штампаним медијима као један од кључних спољних фактора утицаја на сам текст (Ван Дајк 1997: 21). Могућност описа различитих жанрова у оквиру политичког дискурса демонстрирана је на примеру дебате у парламенту (Ван Дајк 1997: 19), представљено у табели 1.

Табела 1. Дебата у парламенту

домен	политика
систем	демократија
институција	парламент
вредности идеологије	демократија
организација	политичка партија, лобисти
политички актери	чланови парламента, министри
политички односи	законодавна моћ
политички процес	успостављање закона
политичка акција	доношење политичких одлука
политичка спознаја	ставови о релевантној теми (абортус, нуклеарна енергија и сл.)

4.2. Ван Дајк истовремено скреће пажњу на то да су сви наведени параметри променљиви у зависности од врсте текста, што је ла-

ко доказиво, нарочито када, поређења ради, његове критеријуме применимо на рекламно-пропагандни жанр (приказано у табели 2):

Табела 2. Рекламно-пропагандни жанр

домен	политика
систем	демократија
институција	политичке партије, медији
вредности идеологије	демократија
организације	политичке партије
политички актери	политичари
политички односи	конкурентност опозиције и владајуће странке
политички процес	изборна кампања
политика акција	пропаганда
политичка спознаја	промоција програма и лидера

4.3. Ван Дајкови критеријуми чине се стабилним, па их је могуће користити за утврђивање типа жанра, међутим, треба приметити и следеће: домен је увек политички (реч је о политичком дискурсу), а политички систем и вредност идеологије не би директно могли утицати на избор језичких средстава, те се као критеријуми могу сматрати ирелевантним за сам жанр, док су кључни критеријуми, заправо, варијабилни: организација, актери, односи, процес и акција (од њих зависи да ли је жанр периферног или централног политичког дискурса – примера ради, дебата у парламенту биће централни политички дискурс, док ће новински или телевизијски интервју бити периферни, будући да су актери и политичари и новинари, а акција (промоција кандидата) није политичка примарно, већ секундарно и не укључује директно политички процес).

5. Закључак

5.1. Комбинујући различита становишта постављена од стране критичких лингвиста, размотрили смо најпре критеријуме за одре-

ђење самог политичког дискурса, а затим смо, укрштајући достигнућа критичке анализе дискурса са теоријом прототипа, последњих деценија посебно развијеном у когнитивнолингвистичким истраживањима, успоставили систем политичких дискурса, одређујући их најпре у односу на медијски и разговорни дискурс, а онда лоцирајући различите жанрове у оквиру различитих типова политичког дискурса.

5.2. Уважавајући поменуте теорије, разликујемо три типа политичког дискурса: централни (прототипични политички дискурс), примарни периферни и секундарни периферни политички дискурс. Централни политички дискурс је институционализован и репрезентују га политички актери, а институције у којима се одвија имају политичке и друштвене улоге, примарни периферни дискурс тематски је усмерен на централни, институционализован је, а одвија се под окриљем различитих врста медија, али се изражајним средствима приближава, с једне стране, секундарном периферном, јер се обраћа репрезентима секундарног дискурса, а с друге стране, медијском, новинарском дискурсу, јер се преко медијских канала остварује, те се структурно и језички често приближава жанровима типичним за медијски дискурс. Секундарни периферни дискурс је неформалан и неинституционализован, а репрезенти су гласачи, али и политички актери и грађани који се баве политичким темама у неформалним ситуационим оквирима.

5.3. Разноврсност жанрова условљена је следећим критеријумима: институцијом, организацијом, политичким актерима (односно социјалном улогом репрезента), политичким односом, спознајом, процесом и акцијом. Политички систем у ком се жанр остварује, као ни избор идеологије, не утиче директно на избор језичких средстава, те тиме ни на сам жанр. При одређењу позиције жанра у оквиру политичког дискурса треба водити рачуна о свим наведеним критеријумима, јер се прецизним позиционирањем може утврдити истовремено и уплив карактеристика другачијих жанрова из других дискурса, какав су, на пример, медијски и разговорни.

ЛИТЕРАТУРА

- Бирд 1999: Adrian Beard, *The Language of Politics (Intertext)*, London: Routledge.
- Ван Дајк 1997: Teun van Dijk, Discourse, power and access, in: *Texts and Practices. Reading in Critical Discourse Analysis*, eds. C. R. Caldas-Coulthard, M. Coulthard, London: Routledge, 84–104.

- Ван Дајк 1998: Teun van Dijk, What is Political Discourse Analysis, *Political linguistics*, <http://discourses.org/OldArticles/What%20is%20Political%20Discourse%20Analysis.pdf>, pristupljeno: 2. 5. 2015.
- Ван Дајк 2006: Teun van Dijk, *Discourse and manipulation. Discourse and Society*, Vol. 17/2, London, Thousand Oaks, CA, New Delhi: SAGE Publication, 359–383.
- Ван Дајк 2008: Teun van Dijk, *Discourse and Power*, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.
- Вилсон 2001: John Wilson, Political discourse, in: *The Handbook of Discourse Analysis*, eds. Deborah Schiffrin, Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton, Massachusetts, Oxford: Blackwell Publishers, 198–418.
- Вујчић 2013: Никола Д. Вујчић, Теорија и методологија једне лингвистичке анализе дискурса са примерима из дискурса предизборне кампање у Србији, у: *Српски језик, књижевности, уметности*, Књ. 1, ур. Милош Ковачевић, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, 267–286.
- Катнић-Бакаршић 2012: Marina Katnić-Bakaršić, *Između diskursa moći i moći diskursa*, Zagreb: Naklada Zoro.
- Кликовац 2004: Duška Klikovac, *Metafore u mišljenju i jeziku*, Beograd: XX vek.
- Кликовац 2008: Duška Klikovac, *Jezik i moć*, Beograd: XX vek.
- Крофт–Круз 2004: W. Croft, A. Cruse, *Cognitive Linguistics*, Cambridge: CUP.
- Поповић 2008: Људмила Поповић, *Језичка слика сиварности. Коиницивни аспекти контрастивне анализе*, Београд: Филолошки факултет.
- Радић-Бојанић–Силашки 2008: Биљана Радић-Бојанић, Надежда Силашки, Спортизација политичког дискурса, *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику* LI/1–2, Нови Сад, 139–155.
- Расулић 2004: Катарина Расулић, *Језик и просторно искуство*, Београд: Филолошки факултет.
- Рош 1978: Elenor Rosch, Principles of Categorization, in: *Cognition and Categorization*, eds. E. Rosch, B. B. Lloyd, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, Hillsdale, 27–48.
- Силашки и др. 2009: Надежда Силашки, Татјана Ђуровић, Биљана Радић-Бојанић, *Јавни дискурс Србије*, Београд: Центар за издавачку делатност Економског факултета.
- Ферклаф 1989: Norman Fairclough, *Language and Power (Language in Social Life)*, London.
- Ферклаф 1995: Norman Fairclough, *Critical discourse analysis*, New York: Longman.

- Ферклаф–Водак 1997: Norman Fairclough, Ruth Wodak, *Critical discourse analysis*, in: *Discourse as Social Interaction*, ed. Teun Van Dijk, London: Sage.
- Ферклаф 2003: Norman Fairclough, *Analyzing discourse textual analysis for social research*, London: Routledge.
- Ферклаф 2012: Norman Fairclough, *Political discourse analysis*, London: Routledge.
- Хлебџ 2006: Борис Хлебџ, Појам породичне сличности у лексикологији, у: *Коинџивнолинџвистичка иџроучавања срџпској језика*, ур. Предраг Пипер, Београд: САНУ, 373–386.
- Чилтон 2004: Paul Chilton, *Analyzing political discourse, Theory and Practice*, London, New York: Routledge.
- Чилтон–Водак 2005: Paul Chilton, Ruth Wodak, *A new agenda in (critical) discourse analysis: theory, methodology and interdisciplinary*, Amsterdam: John Benjamins.
- Чилтон 2005: Paul Chilton, Manipulation, memes and metaphors, the case of Mein Kampf, in: *Manipulation and ideologies in the 20th century*, eds. L. De Saussure, P. Schluz, Amsterdam: John Benjamins.
- Чилтон–Шефнер 2003: Paul Chilton, Christina Schaffner, *Politics as Talk and Text Analytic Approaches to Political Discourse*, Amsterdam: John Benjamins.
- Чилтон, Шефнер 2011: Paul Chilton, Christina Schaffner, Discourse and Politics, in: *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*, ed. T. Van Dijk, London: SAGE.
- Чомски 2006: Ноам Чомски, *Проџаџанда и јавно мџење*, Нови Сад: Рубикон.
- Чомски 2008: Ноам Чомски, *Контрџола мџдија*, Нови Сад: Рубикон.

Светлана М. Слиџевич

О ПОНЈАТИИ ПОЛИТИЧЕСКОГО ДИСКУРСА И ЖАНРАХ В НЕМ

Резюме

В предлагаемой работе занимаемся критериями определения политического дискурса, а также разнообразными жанрами, функционирующими в рамках его. Опираясь на теорию прототипов, разработанную в когнитивнолингвистических исследованиях, и одновременно принимая во внимание критерии, введенные критическим и политическим анализом дискурса, предлагаем параметры для установления границы центральных и периферных жанров в рамках политического дискурса. Рассматривается и модель Ван Дайка в целях утвер-

Светлана Слијепчевић, О појму политичког дискурса и жанровима у њему

ждения позиции приведенных жанров в политическом дискурсе, чтобы утвердить иерархию между данными критериями, а также их место по отношению к другим дискурсам.

Ключевые слова: политический дискурс, критический анализ дискурса, теория прототипов.